

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Vesna Prijatelj

Raeljansko gibanje v Sloveniji

Diplomsko delo

Ljubljana, 2010

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Vesna Prijatelj

Mentor: izr. prof. dr. Aleš Črnič

Raeljansko gibanje v Sloveniji

Diplomsko delo

Ljubljana, 2010

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorju dr. Alešu Črničju za njegovo strokovno pomoč in vodenje pri pisanju diplomskega dela, staršem za podporo, ki so mi jo nudili tekom študija, ter vsem, ki so bili ob meni ter mi pomagali s koristnimi nasveti in toplimi besedami. Zahvaljujem se tudi vsem članom gibanja, ki so bili pripravljeni razkriti svojo zgodbo in mi jo dovolili prenesti na papir. Posebna zahvala pa gre prijateljici Andreji, ki mi je bila pri tej diplomski še posebej v pomoč.

Raeljansko gibanje v Sloveniji

V javnem diskurzu se pogosto pojavlja teza o izginjanju religije. Vendar pa nam obstoj številnih novih religijskih gibanj dokazuje, da potreba po religioznosti in verovanjih posameznikov še zdaleč ni zamrla, temveč je le spremenila svojo obliko. Odločila sem se, da v svojem diplomskem delu predstavim Raeljansko gibanje, ki velja za največjega predstavnika UFO religij, za katere je značilno verovanje v obstoj zunajzemeljskih bitij. V prvem delu sem povzela teoretska izhodišča, ki so se mi zdela potrebna za nadaljnji potek moje diplomske naloge, nato pa sem se osredotočila na samo Raeljansko gibanje v Sloveniji. Z metodo polstrukturiranih intervjujev sem želela ugotoviti, kdo so pripadniki gibanja pri nas, kakšna je njihova koncepcija sveta, kaj jih je pri gibanju pritegnilo in v kolikšni meri dejansko prakticirajo verske prakse in zapovedi zapisane v raeljanski knjigi. Prišla sem do zanimivih zaključkov, ki nam razkrivajo, da so člani gibanja večinoma mlajši, nadpovprečno izobraženi moški srednjega sloja, ki jih povezujejo podobne vrednote, kot so enakopravnost, svoboda posameznikov in pravica do drugačnosti. Člani verskih zapovedi ne dojemajo na dogmatični ravni in jih upoštevajo le v omejenem obsegu.

KLJUČNE BESEDE: Nova religijska gibanja, UFO religije, Raeljansko gibanje, Slovenija

The Raelian movement in Slovenia

Recently, there have been many suggestions that religion is disappearing. However, the presence of numerous new religious movements is a proof that people still have a strong need for religion and religious beliefs, but in a different form. In my degree, I have decided to present the Raelian movement, which is the largest representative of the UFO religions which are known for their theory about the existence of extraterrestrial creatures. In the first part, I have provided a summary of the theoretical framework that was important for my further research, while in the second part, my focus was on the Raelian movement in Slovenia. With the method of a semi-structured interview I tried to find out who are the members of the Slovenian movement, what is their perception of the world, what attracted them to this movement and to what extent they incorporate the religious practices and commands, written in the Raelian book, into their lives. I have made some interesting conclusions that show us that the members of the movement are mostly young men from the middle class, above average in education, who share similar values as equality, freedom and the right to be different. The members of the movement do not see the commands as dogmatic and follow them only in a limited extent.

KEYWORDS: New religious movements, UFO religions, Raelian movement, Slovenia

KAZALO

1	UVOD	6
2	NOVA RELIGIJSKA GIBANJA	7
2.1	OPREDELITEV IN RAZVOJ POJMA NRG	7
2.2	IZVOR NRG	8
2.3	ZNAČILNOSTI NRG	9
2.4	TIPOLOGIJA NRG PO ROYU WALLISU	10
2.5	KAJ NRG SVOJIM ČLANOM PONUJAJO	12
3	RAELJANSKO GIBANJE	12
3.1	RAELJANSKO GIBANJE V SLOVENIJI	16
4	EMPIRIČNI DEL	16
4.1	OPREDELITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA IN METODOLOGIJA	16
4.2	ANALIZA	17
4.2.1	Splošne karakteristike respondentov	17
4.2.2	Srečanje z gibanjem	18
4.2.3	Vpliv gibanja na njihovo življenje	20
4.2.4	Verovanja, vrednote in upoštevanje praks	20
5	SKLEP	24
6	LITERATURA	26
7	PRILOGE	28
	PRILOGA A: Vprašanja za polstrukturirani intervju	28

1 UVOD

Religija je že od nekdaj igrala pomembno vlogo v življenju posameznikov, tako na družbeni kot tudi na individualni ravni. Pod vplivom različnih modernizacijskih procesov, ki so zaznamovali povojno obdobje, so tradicionalne religije začele izgubljati svoj primat, v javnosti pa so se pojavljala namigovanja o zatonu religije. Vendar se je kmalu izkazalo, da so se tovrstna sekularizacijska pričakovanja izkazala za zmotna. Številna NRG, ki smo jim priča v današnjih družbah, kažejo na to, da potreba posameznikov po religijskosti in verovanjih še zdaleč ni izginila, temveč je le spremenila svojo obliko. Lahko torej rečemo, da je sekularizacija sicer res izpodbila dominantnost tradicionalnih religij, vendar je hkrati odprla prostor za nastanek novih religijskih in spiritualnih gibanj. Eno izmed njih je tudi Raeljansko gibanje, ki je največje in najuspešnejše gibanje v skupini UFO religij. Ko sem se seznanila z gibanjem na Slovenskem, me je presenetila njihova odprtost, nedogmatičnost, liberalen pogled na življenje in pozitivizem. To me je prepričalo, da sem želela gibanje podrobneje spoznati, kar je bil tudi povod za pričujoče diplomsko delo.

Glavni cilj diplomskega dela je pridobiti čim bolj poglobljen vpogled v življenje aktivnih članov Raeljanskega gibanja v Sloveniji. Zanimalo me je, kdo so pripadniki gibanja, kdaj in kako so se seznanili z gibanjem, kakšni so bili njihovi motivi za vstop v gibanje, v kolikšni meri se jim je življenje z vstopom spremenilo in na katerih področjih so te spremembe najbolj opazne. Poleg tega sem želela ugotoviti, v kolikšni meri člani v realnosti upoštevajo verske zapovedi in prakse, ki so zapisane v Knjigi, ki govori resnico.

Moje diplomsko delo je sestavljeno iz dveh sklopov. Prvi je teoretski del, kjer na kratko predstavim termin NRG, izvor, značilnosti in tipologijo NRG Roya Wallisa, ter skozi že obstoječo literaturo skušam ugotoviti, kaj NRG svojim članom ponujajo. Drugi del pa je empirični in se nanaša na Raeljansko gibanje v Sloveniji. Sprva povzamem ključna verovanja Raeljanskega gibanja ter na kratko predstavim razvoj gibanja pri nas. Sledi analiza kvalitativne raziskave, ki sem jo s pomočjo metode polstrukturiranih intervjujev s člani gibanja izvedla v obdobju od 15. februarja do 22. marca 2010.

2 NOVA RELIGIJSKA GIBANJA

2.1 OPREDELITEV IN RAZVOJ POJMA NRG

Študije novih religij so se pojavile že leta 1890 kot odgovor na zavedanje o pojavljanju religijskega pluralizma v Ameriki in Evropi. Takrat sta se pojavila termina sekta in kult, ki sta v splošni rabi označevala množico religijskih skupin, ki so se kot odgovor cerkvi, ki je veljala za dominantno religijsko organizacijo, začele na Zahodu oblikovati že na prehodu v 20. stoletje (Melton 2004, 17).

Z množičnim pojavom številnih novih religijskih skupin v sedemdesetih letih 20. stoletja, je v obči rabi prevladala uporaba terminov sekta in kult. Pri tem sta termina izgubila svojo teoretsko vrednost, saj sta začela neselektivno označevati vse nove, nepoznane skupine, ki so bile s strani družbe dojete kot manipulativne, avtoritarne in totalitarne. Kot pravi Richardson sta termina postala »socialno orožje za boj proti družbeno nezaželenim, marginaliziranim skupinam« (Richardson v Črnič 2003: 123). K negativnemu čustvenemu naboju termina so močno pripomogli tudi mediji, ki so s svojim načinom poročanja pogosto potrjevali stereotipe o kultih in sektah kot deviantnih in nevarnih religijskih skupinah, kar je terminoma le še dodajalo slabšalni pomen (Richardson 2004, 34).

Zaradi tovrstne nekritične, nejasne in vrednotno preobremenjene rabe terminov, se je v družboslovnih krogih pojavila potreba po novem, bolj čustveno nevtralnem izrazu. Akademiki so tako že v poznih sedemdesetih letih začeli uporabljati termin Nova religijska gibanja (v nadaljevanju NRG), ki je kmalu nadomestil sekto in kult. Termin NRG označuje široko in raznoliko množico gibanj, ki se med seboj razlikujejo po izvoru, verovanjih in prepričanjih, religijskih praksah, organizaciji, vodstveni strukturi, življenjskem stilu, moralnih vprašanjih in odnosu do širše družbene okolice (Barker 1999, 20).

Vsekakor pa tudi izraz NRG ni popolnoma neproblematičen. Prva kritika se nanaša na dejstvo, da mnogo religijskih skupin, ki jih uvrščamo med NRG, nikakor ni novih. Kot primer lahko navedem Mednarodno skupnost za zavest Krišne, ki sebe dojema kot starodavno in tradicionalno religijo. Vendar pa se termin NRG ne nanaša na izvor doktrin in praks določenih religij, temveč je oblikovan na podlagi kriterija, kdaj se je določeno gibanje na Zahodu pojavilo kot organizirana skupina (Črnič 2003, 130). Tudi drugi del termina -„religijska“- se izkaže za problematičnega. Že samo definiranje religije je

namreč problematično, saj je zaradi njene nagnjenosti k spreminjanju v določenem času in prostoru težko oblikovati končno definicijo. Eileen Barker (1999, 16) med NRG šteje vse skupine, ki svojim članom ne ponujajo le ozkih teoloških izjav o izvoru in obstoju nadnaravnih bitij, temveč tudi odgovore na vprašanja, ki so bila tradicionalno naslovljena na dominantne religije (npr. Ali Bog obstaja? Ali obstaja posmrtno življenje? Kako naj najdem smisel življenja?). Zadnja kritika pa se nanaša na sam izraz „gibanje“, saj se je veliko skupnosti (npr. ISKCON), ki jih uvrščamo med NRG, z leti razvilo v kompleksne religijske organizacije s hierarhično strukturo in vodstvom in bi jih potemtakem težko poimenovali kot gibanje (Črnič 2003, 131).

Zaradi zgoraj omenjenih dejavnikov je problematično tudi samo definiranje termina NRG. Tudi med strokovnjaki ni enotnega kriterija, ki bi časovno opredelil nastanek NRG. Tako nekateri avtorji med NRG štejejo tiste religijske skupine, ki so nastale v 60-ih letih 20. stoletja, drugi tiste, ki so nastale po drugi svetovni vojni, tretji tiste, ki so nastale v 20. stoletju in četrti vse tiste religijske skupine, ki so nastale po francoski revoluciji (Smrke 2000, 286). Sama se bom v svoji diplomski nalogi sklicevala na definicijo Eileen Barker, ki kot časovni mejnik nastanka NRG postavi čas po drugi svetovni vojni in NRG opredeli kot

tiste religijske skupine, ki so se v današnji obliki pojavile po drugi svetovni vojni in so religijske v tem smislu, da ponujajo religijski ali filozofski pogled na svet ali zagotavljajo sredstva za doseg kakšnega višjega cilja (kot npr. transcendentno znanje, duhovno razsvetljenje. samospoznanje ipd.). Izraz tako uporabljamo za označevanje skupin, ki svojim članom ponujajo dokončne odgovore na osnovna življenjska vprašanja, kot so smisel življenja, posameznikov prostor v svetu ipd. (Barker 1989, 145).

2.2 IZVOR NRG

V javnosti se pogosto govori, da je v modernih Zahodnih družbah s procesom sekularizacije religija izgubila svojo vlogo in pomen. Vendar pa številna NRG kažejo na to, da potreba po religijskosti in verovanjih posameznikov ni izginila, temveč je le spremenila svojo obliko. To potrjujeta tudi Stark in Bainbridge (2007, 280), ki trdita, da sekularizacija pomeni le spremembo religije in ne njeno uničenje. Sekularizacija sicer res spodnese moč uglednih, tradicionalnih religijskih organizacij, vendar pa se hkrati odpre trg za nove, drugačne religijske in spiritualne skupnosti. In kaj je botrovalo k temu, da so

tradicionalne religije izgubile svoj primat?

Da odgovorimo na to vprašanje, se je potrebno ozreti nazaj v obdobje po drugi svetovni vojni, ki je čas kulturne, seksualne in spolne revolucije. Takoj po drugi svetovni vojni v 60-ih je ZDA preplaval val vsesplošnega optimizma in upanja, saj je bil to čas velike ekonomske rasti. Izboljšal se je življenjski standard posameznikov, stopnja nezaposlenosti je bila nizka, prav tako je bila nizka inflacija. V 70-ih pa se je zaradi ekonomske recesije stanje spremenilo. Posamezniki so izgubili zaupanje v politiko in institucije, njihovo nezadovoljstvo pa se je odražalo tudi na religijskem področju. Družina je doživela transformacijo, opazno se je povečalo število enostarševskih družin, kohabitacij, homoseksualnih partnerskih zvez, povečala se je vloga žensk, ki so zahtevale enakopravnost na vseh področjih, predporočni spolni odnosi pa niso bili več dojeti kot tabu. Na oblikovanje novih, liberalnejših vrednot je veliko vplival tudi množičen vstop posameznikov v sistem izobraževanja, ki je študentom ponudil širok spekter raznolikih idej in verovanj. Študentje so se tako srečali s kritičnim pristopom do religije in Biblije, hkrati pa so spoznavali tudi druga verstva, zaradi česar so se jim porodila nova metafizična vprašanja. Za mnoge je bila fakulteta prostor, kjer so se prvič srečali z religijskim pluralizmom, ter odkrivali da je religijska resnica stvar posameznika in ne nekaj absolutnega. Osnovna vprašanja kot so „Kdo sem?, Kaj je smisel življenja?“ so dobila nov pomen, religija pa je postala stvar eksperimentiranja in raziskovanja. Tradicionalne religije, predvsem krščanstvo, so zaradi svojih zastarelih in konservativnih nazorov začele izgubljati svoje privrčence in svoj pomen, medtem ko je bil opazen močan porast popularnosti NRG (Zinnbauer in drugi 1997). K njihovemu množičnemu pojavu je pomembno prispevala tudi sprememba zakona o priseljevanju tujcev v ZDA, ki je občutno liberalizirala politiko do priseljevanja tujcev (Črnič 2003, 130). Stari kulturni in religijski nazori so tako izgubili moč nad posamezniki, NRG pa so le tem v zameno ponudila širok spekter novih oblik spiritualnosti in verovanj, ki so odražala post-materialistične vrednote ter posameznike spodbujala k raziskovanju njih samih in razvoju človeškega potenciala.

2.3 ZNAČILNOSTI NRG

Za NRG je značilna velika pestrost in raznolikost, zato jih ni moč posploševati. Nekatera nastanejo z reinterpretacijo idej dominantnih religij, predvsem iz protestantske in judovsko-krščanske tradicije, druga inspiracijo iščejo pri azijskih religijah, tretja pa nastajajo tudi s ponovnim odkrivanjem magičnih, metafizičnih in okultnih idej lastne tradicije ter s poljubnim mešanjem verovanj in idej, ki so dostopne

v sodobnem globaliziranem svetu (Črnič 2003, 131-132).

Pri opredeljevanju skupnih značilnosti je potrebno poudariti, da je skorajda vsako generaliziranje o NRG hitro lahko neresnično, saj je zaradi njihove izjemne pestrosti v sami doktrini, izvoru, ritualih, verskih praksah, organizacijski strukturi, odnosu do spolnosti in načinu vodenja, izredno težko posploševati. Tako Eileen Barker poudarja, da je edina posplošitev o NRG, ki jo lahko podamo, ta, da ne moremo ničesar posploševati. Kljub temu pa navaja nekatere tipične karakteristike, ki so značilne za NRG v njihovem zgodnjem obdobju nastanka (Črnič 2003, 132).

Za večinoma vsa gibanja je na njihovi začetni stopnji nastanka značilna atipična zastopanost populacije. Člani so večinoma mlajši, nadpovprečno izobraženi in materialno dobro preskrbljeni pripadniki srednjega sloja. V religijo so spreobrnjeni. Za njih so značilni velika stopnja intuziazma in intenzivni občutki pripadnosti. Gibanja so na samem začetku vedno maloštevilna, interakcija pa poteka na osebni ravni. Večinoma je ustanovitelj posameznik, ki je hkrati tudi matični vodja oz. kasneje vodja, ki verjame, da ima posebno moč oz. znanje, in kateremu morajo njegovi pripadniki slediti ter ga ubogati. Doktrinarni sistem je praviloma jasen in nedvoumen, pogosto pa temelji na dualistični delitvi sveta na „mi“ in „oni“ (Barker 1989, 9-14).

Na koncu je potrebno poudariti, da nekatera nova gibanja preživijo, druga pa ne. Tista, ki preživijo, se sčasoma spreminjajo. Po vsej verjetnosti postanejo bolj institucionalizirana, spremeni se struktura članstva, ki postane manj atipična, porast v številu članstva povzroči spremembe v samem ustroju gibanja, v religijski doktrini in praksi, v odnosu pripadnikov do okolja ipd. Doktrine in verovanja postanejo bolj kompleksna in razdelana, prav tako pa upada karizmatična avtoriteta ter postaja bolj skupinska in birokratska. Sčasoma se brišejo tudi meje med člani in nečlani, med njimi prihaja do dialoga in medsebojnega prilagajanja, odnos okolice do članov pa tako postaja manj konflikten (Barker 1989).

2.4 TIPOLOGIJA NRG PO ROYU WALLISU

Roy Wallis v svoji tipologiji NRG razdeli na svet zavračajoča, svetu pritrjujoča in svetu prilegajoča NRG.

Za svet zavračajoča NRG je značilno ostro nasprotovanje obstoječemu družbenemu redu. Obsojajo urbano industrijsko družbo in njene materialistične vrednote, ki spodbujajo potrošništvo in

individualizem. Pozivajo k vrnitvi v bolj ruralni način življenja ter k ponovnemu odkrivanju Boga in opuščanju sekularnega. Od pripadnikov se pogosto zahteva popolna predanost in ubogljivost, značilno je skupno življenje v komuni, pogosto se morajo člani odpovedati stikom s sorodniki, prijatelji, pustiti službo in prekiniti vse intenzivnejše stike z zunanjo okolico, prav tako pa se morajo odpovedati svojemu osebnemu premoženju. Tovrstna gibanja pogosto delujejo kot totalne institucije, ki poskušajo nadzorovati vse vidike posameznikovega življenja. V bližnji prihodnosti pričakujejo velike spremembe, ki bodo zamajale obstoječi družbeni red ter ustvarile bolj človeško, spiritualno in moralno čistejšo družbo. Med svet zavračajoča gibanja Wallis uvršča ISKCON, Združitveno cerkev, Tempelj ljudstva, Sončni tempelj, Nebeška vrata ipd. (Wallis 2004, 40-44).

V nasprotju s svet zavračajočimi gibanji, svetu pritrjujočim gibanjem primanjkujejo karakteristike, ki se jih je tradicionalno povezovalo z religijo. Pogosto nimajo „cerkve“, skupnih ritualov oz. obredov, posebnih prostorov čaščenja, formalne doktrine, prav tako pa ni strogih moralnih načel in zapovedi. Tovrstna gibanja obstoječega družbenega reda ne obsojajo, kljub temu, da bi ga morda v nekaterih aspektih želela spremeniti, ter sprejemajo večji del družbenih vrednot. Verjamejo, da je vzrok za trpljenje in nesrečo potrebno iskati v nas samih in ne v družbeni strukturi. Posamezniki morajo tako prevzeti odgovornost za stvari, ki jih obkrožajo, ter jih poskusiti spremeniti. Svojim članom omogočajo, da osvobodijo svoj psihološki, mentalni in spiritualni potencial, ne da bi se jim bilo pri tem potrebno oddaljiti oz. distancirati od okolice. Od pripadnikov ne zahtevajo asketizma in popolne predanosti gibanju, prav tako pa ne poskušajo nadzorovati njihovega načina življenja in njihovega mišljenja. Med tovrstna gibanja Wallis uvršča Scientologijo, Transcedentalno motivacijo, Gibanje človeškega potenciala ipd. (Wallis 2004, 51-52).

Svetu prilegajoča gibanja religije ne koncipirajo kot primarne družbene domene, temveč religija deluje le kot stimulator za posameznikovo življenje, pri tem pa mu zanj ponuja le malo smernic. Za tovrstna gibanja ni toliko značilen protest proti svetu oz. obstoječemu družbenemu redu, temveč proti dominantnim religijskim institucijam. Slednje naj bi namreč zaradi formalnega načina delovanja izgubile svojo spiritualnost in duhovnost. Nova gibanja si zato prizadevajo, da bi obudila spiritualni način življenja ter duhovnost prenesla na višjo raven. Med svetu prilegajoča NRG Wallis prišteva zahodne privrženca japonskega gibanja Soka Gakkai, različna karizmatična gibanja (npr. Charismatic Renewal), Eterično družbo (Aetherius society) ipd. (Wallis 2004, 65-67).

Na tem mestu je potrebno omeniti, da Wallisova klasifikacija temelji na idealnih tipih NRG. V realnosti

lahko specifična religijska kongregacija po nekaterih karakteristikah sodi v eno skupino, po ostalih karakteristikah pa v drugo. Prav tako lahko NRG na svoji razvojni poti prehajajo iz enega tipa v drugega, saj sčasoma spreminjajo svoj pogled na svet, svoja prepričanja ter vrednote, s tem pa se posledično spreminja tudi njihov odnos z okolico in odnos do sveta.

2.5 KAJ NRG SVOJIM ČLANOM PONUJAJO

Razlogi zakaj se posamezniki včlanijo v neko NRG, se razlikujejo glede na to, kaj posamezniki v gibanju iščejo in kaj določeno gibanje svojim članom ponuja. Vsekakor tisti, ki se v določeno gibanje spreobrnejo in v njem tudi ostanejo, verjamejo, da imajo od gibanja določene koristi. Po Eileen Barker (1989) naj bi NRG svojim članom ponujala:

- Uspeh v poklicni karieri (saj naj bi NRG spodbujala posameznikov potencial, kar se posledično odraža v vseh sferah posameznikovega življenja)
- Izboljšano zdravstveno stanje (primer transcedentalne meditacije, ki naj bi preprečevala nastajanje bolezni, ki so povezane s stresom)
- Skupnost (v kateri naj bi pripadniki razvili močne občutke pripadnosti in identifikacije z gibanjem)
- Gradnjo kraljestva (to je močno značilno za svet zavračajoča gibanja. Svojim članom obljublajo kraljestvo na Zemlji, kjer naj bi vsak član imel neko poslanstvo)
- Osebnostni razvoj (npr. preko udeleževanja raznih predavanj, delavnic ipd., ki so v nekaterih primerih tudi plačljiva)
- Religijsko izkušnjo

3 RAELJANSKO GIBANJE

Raeljansko gibanje uvrščamo med UFO religije za katere je značilno, da verjamejo v obstoj zunajzemeljskih bitij. Slednja so koncepirana kot transcendentne in nadnaravne entitete, ki so v svojem evolucijskem razvoju dosegle raven perfekcije in moči, ki presega človeka. Pripadniki UFO religij verjamejo, da zunajzemeljska bitja komunicirajo z izbranimi posamezniki z namenom, da bi človeški rasi, ki ji grozijo naravne in nuklearne katastrofe, prinesla odrešitev in zemeljsko življenje spremenila v

raj. V svojih verovanjih so tovrstne religije milenaristične. Pripadniki verjamejo, da se bo s prihodom nezemljanov na Zemljo in s pomočjo njihove napredne tehnologije življenje ljudi, tako v spiritualnem kot v fizičnem smislu, popolnoma transformiralo. Po njihovem prepričanju bodo nezemljani svoj javni prihod naznanili takrat, ko jih bodo ljudje priznali in jih sprejeli kot svoje odrešitelje (Saliba 2006, 104-106).

Raeljansko gibanje je bilo ustanovljeno leta 1973, ko naj bi zunajzemeljska bitja obiskala francoskega avtomobilskega dirkača in novinarja Clauda Vorilhona ter mu v šestih zaporednih srečanjih skozi reinterpretacijo biblijskih tekstov razkrila resnico o življenju na Zemlji. Slednje naj ne bi bilo ne rezultat naključne evolucije, ne delo nadnaravnih bitij oz. Boga, temveč produkt obsežnih in zahtevnih znanstvenih eksperimentov, ki so jih izvajali znanstveniki s planeta Elohimov. Življenje na Zemlji naj bi torej bilo ustvarjeno v laboratorijih s pomočjo genetske tehnologije, ljudje pa smo po tej teoriji kloni višje razvite civilizacije Elohimov. Ta povezava med ljudmi in nezemljani naj bi bila zapisana tudi v različnih kulturnih in verskih spisih, ki pa so bili skozi stoletja napačno interpretirani in spregledani. Tako je beseda Elohim omenjena že v Bibliji v Genezi, vendar pa je bila napačno prevedena kot „Bog“, medtem ko je to v resnici množinska oblika samostalnika in naj bi v hebrejščini pomenila »tisti, ki so prišli z neba« (Rael 1998).

Raeljani verjamejo, da so Elohimi, po nastanku življenja na Zemlji, človeštvu prepustili, da napreduje in se razvija po svoji poti, vendar pa so vseeno obdržali stik s človeštvom preko prerokov, med katerimi so bili tudi Buda, Jezus, Mojzes in Mohamed. Claude Vorilhon oz. Rael, kot so ga preimenovali, je zadnji izmed prerokov, katerega naloga je širiti resnico o nastanku življenja ter človeštvo pripraviti na prihod Elohimov. Slednji se bodo namreč prikazali takrat, ko bo človeštvo dovolj razvito in umsko dovolj napredno, da jih sprejme ter prizna kot svoje stvaritelje.

Po prvem srečanju je Rael celoten pogovor z nezemljani zapisal v Knjigi, ki govori resnico (v originalu *Le livre qui dit la vérité*) ter ustanovil gibanje MADECH, ki se je kasneje preimenovalo v Raeljansko gibanje. Poleg širjenja sporočila je bila njegova naloga tudi zbiranje finančnih prispevkov pripadnikov gibanja za zgraditev ambasade, ki bi bila namenjena Elohimom ob njihovem prihodu. Dve leti kasneje, ko je Raeljansko gibanje obsegalo že okoli 700 članov, naj bi Elohimi še drugič stopili v stik z Raelom. Takrat so ga v vesoljskem plovilu odpeljali na njihov planet, kjer se je seznanil z njihovim načinom življenja. Na njihovem planetu ni bilo revščine in lakote, vse je bilo prežeto s tehnologijo, vsa dela so opravljali roboti, sami pa so se ukvarjali le s tistim, kar jih je veselilo in v čemer so uživali. Tovrstna tehnološka utopija naj bi bila mogoča tudi na Zemlji. Z uvedbo robotov bi izginila potreba po delu,

povečalo pa bi se posvečanje senzualnim užitek. Z uvedbo nanotehnologije bi izginila degradacija okolja in okoljske katastrofe, s pomočjo kloniranja pa bi se realiziralo večno življenje. Človeštvo bi tako prenehalo trpeti, Zemlja pa bi postala prisposoba raja (Rael 1998).

Glede na zgoraj opisano ne preseneča, da Raeljansko gibanje popolnoma podpira razvoj biotehnologije. Menijo, da bi z razvojem genetske tehnologije omogočili izdelavo zdrave prehrane za celotno populacijo ljudi, pripomogli pa bi tudi k hitrejšemu in učinkovitejšemu zdravljenju genetsko pogojenih bolezni. Prav tako so naklonjeni reproduktivni in terapevtski tehnologiji, ki naj bi ljudem omogočala večno življenje. V ta namen so ustanovili tudi prvo podjetje za kloniranje ljudi Clonaid, ki ga, sicer neodvisno od gibanja, vodi raeljanka Brigitte Boisselier. V svoji doktrini podpirajo človekove pravice, enakopravnost in svobodo, zelo liberalen odnos pa imajo tudi do posameznikove seksualnosti. Verjamejo, da je življenje potrebno uživati, zato mora biti posameznikovo seksualno vedenje svobodno in omejeno le s svobodo drugih. Podpirajo kontracepcijo, splav ter vse oblike spolnega vedenja, tako heteroseksualno kot homoseksualno, prav tako pa ne obsojajo poligamije. Po drugi strani pa zavračajo poroko, saj poroka ni nič drugega kakor »oglaševanje posesti nekega bitja. Kajti moški ali ženska ne sme biti posest kogarkoli. Vsaka pogodba ne more drugega kakor uničiti harmonijo, ki obstaja med dvema bitjema. Kadar se počutimo ljubljene, lahko svobodno ljubimo. Ko podpišemo pogodbo, se pričnemo počutiti, kot bi bili ujeti in prisiljeni ljubiti nekoga, slej ko prej pa se začnemo tudi sovražiti« (Rael 1998, 173).

V politični sferi bi bilo po njihovem prepričanju potrebno ukiniti demokracijo ter uvesti novo obliko vladanja – geniokracijo, tj. vladavino genijev. Geniokracija je oblika vladavine, kjer je na oblasti vlada, ki jo sestavljajo posamezniki, katerih nivo inteligence je 50 odstotkov nad povprečjem. S tem bi poskrbeli za hitrejši družbeni napredek in učinkovitejše reševanje nastalih problemov. Pot k boljši družbi vidijo tudi v uvedbi humanitarizma, ki implicira enakopravnejšo porazdelitev bogastva med celotno populacijo. To pa bi bilo mogoče le ob uvedbi novega svetovnega denarja, enotne svetovne vlade in skupnega svetovnega jezika.

Z ozirom na prevladujoče družbene vrednote je njihov odnos do spolnosti, reprodukcije in partnerskih odnosov dokaj kontroverzen. Tudi geniokracijo bi lahko trenutno označili za utopijo. V nasprotju s tem pa lahko potegnemo vzporednico med njihovimi družbenimi in ekonomskimi vrednotami ter globalnim in tehnološkim razvojem družbe. Podobnost je razvidna predvsem iz trenutnih družbeno-ekonomskih

trendov, kot so globalna povezanost sveta, ekonomska soodvisnost držav, nastanek Evropske unije in vpeljava enotne denarne valute evro (Sentés in Palmer 2000).

Raeljansko gibanje bi torej lahko opredelili kot internacionalno ateistično religijo, ki je v svojih ciljih mileniaristična, saj napoveduje popolno transformacijo družbe, vendar po svoji naravnosti do družbe svetu pritrjujoča, če uporabimo tipologijo Roya Wallisa. Kljub temu, da ideja o nezemljanih še zdaleč ni nova, saj ideje o neznanih letečih predmetih (NLP-jih) segajo že v obdobje po drugi svetovni vojni, pa je Raeljansko gibanje glede na obseg kongregacije, ki naj bi po nekaterih podatkih obsegala več kot 65.000 članov v več kot 90-ih državah, še daleč najuspešnejši poskus povezovanja znanstvenega in religijskega dožemanja sveta. Zato se postavlja vprašanje, kje so vzroki za tovrstno uspešnost Raeljanskega gibanja.

Benton Johnson (1987, 253) meni, da uspeh NRG temelji na treh faktorjih. Prvi faktor je zmožnost interpretiranja vseh aspektov življenja v eno kozmično shemo, ki je prikazana živo in dramatično. Naslednji je zmožnost interpretacije, inovacije in refleksije. Zadnji pogoj pa je, da religijsko gibanje prikaže univerzalizem. Raeljansko gibanje ponuja znanstveno, moderno in racionalno interpretacijo začetka življenja na Zemlji. Skozi reinterpretacijo biblijskih tekstov rekonstruira zgodovino in ji pripisuje nov pomen. Njihova doktrina izhaja iz starodavnih, svetih tekstov, hkrati pa promovira vrednote modernega sveta kot so enakopravnost, razvoj znanosti, svoboda ipd. Susan J. Palmer (2004, 140) ravno v tem najde razlago za njihov uspeh. Raeljansko gibanje namreč od svojih pripadnikov ne zahteva, da opustijo svojo tradicionalno religijsko kulturo, temveč le, da jo dopolnijo in obnovijo. Na drugi strani pa Raelovo sporočilo sovпада tudi s sekularnimi ideologijami, kot so nuklearna teologija, mirovna gibanja, gibanja za pravice homoseksualcev, feminizem, Greenpeace, seksualna revolucija in gibanje za človeški potencial. Tako Rael vpeljuje mistične pristope fizike in znanosti v svojo teologijo in obravnava etična vprašanja genskega inženiringa. Ravno ta kulturna kontinuiteta, tako s krščanskimi kot tudi z znanstvenimi svetovnimi nazori, ki poskuša uskladiti nasprotja med religijo in znanostjo, je po mnenju Susan J. Palmer velik del raeljanske zgodbe o uspehu. Podobno ugotavlja tudi Andrew Pavlos (1982), ki meni, da je preživetje NRG povezano s soobstojem oz. s sobivanjem z drugimi gibanji. Kot že rečeno, se Raeljansko gibanje v svojih vrednotah močno približa modernim družbenim gibanjem (feminizem, mirovna gibanja, okoljska gibanja ipd.).

Poleg zgoraj naštetih dejavnikov k njihovi popularnosti prav gotovo pripomore tudi njihova odprtost do okolice, lahka dostopnost članov in enostaven dostop do informacij o gibanju ter pripravljenost sodelovanja z mediji. Vsekakor ni zanemarljivo dejstvo, da gibanje od svojih članov ne zahteva, da se

ob vstopu čemurkoli odpovejo, saj je članstvo prostovoljno in lahko iz njega kadarkoli izstopijo, člani pa so lahko le polnoletne osebe, ki so sposobne kritičnega razmišljanja in prevzemajo odgovornost za svoja ravnanja.

3.1 RAE LJANSKO GIBANJE V SLOVENIJI

Začetki Raeljanskega gibanja v Sloveniji segajo v leto 1993, ko se je ustanovitelj in sedanji vodja gibanja Mladen Knez na poslovni poti v Italiji srečal s sporočilom gibanja. Naslednje leto je odpotoval v Francijo na 14-dnevni evropski seminar raeljanov, kjer se je z gibanjem podrobneje seznanil. Po pogovoru z ostalimi vodjami raeljanov, se je odločil, da bo tudi sam začel širiti sporočilo v Sloveniji. To je potekalo predvsem s prevodi raeljanskih knjig v slovenščino, s seznanjanjem ljudi z gibanjem preko letakov ter s pomočjo medijev, saj je idejo gibanja predstavil tudi v intervjuju za časopis Primorske novice. Sčasoma je število članov in simpatizerjev naraščalo, leta 2004 pa se je gibanje v Sloveniji registriralo kot verska skupnost. Danes ima gibanje okoli trideset aktivnih članov in več kot sto simpatizerjev. Financirano je izključno s strani članov, preko članarin in prostovoljnih prispevkov. Pri razširjanju sporočila se poslužujejo predvsem internetnega oglaševanja, pri tem pa se držijo pravila, da je njihova naloga le predaja sporočila brez prepričevanja.

4 EMPIRIČNI DEL

4.1 OPREDELITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA IN METODOLOGIJA

Glavni cilj in namen mojega raziskovalnega dela je pridobiti čim bolj poglobljen vpogled v življenje pripadnikov Raeljanskega gibanja v Sloveniji. Zanimalo me je, kdo so pripadniki, kako so se spoznali z gibanjem, kakšni so bili njihovi motivi za včlanitev v gibanje in ali se jim je življenje ob vstopu v gibanje kaj spremenilo. Prav tako sem želela ugotoviti, v kolikšni meri člani dejansko upoštevajo zapovedi gibanja in prakticirajo verske prakse. V ta namen sem se odločila za kvalitativno raziskovanje, saj nam omogoča poglobljeno preučevanje primerov in nam pomaga prepoznati njihove ključne značilnosti (Ragin 2007). Kot metodo sem si izbrala poglobljeni polstrukturirani intervju, za katerega je značilno, da ima raziskovalec vnaprej pripravljena okvirna vprašanja, intervjujani pa ima pri odgovarjanju veliko maneverskega prostora za izražanje lastnih stališč. Za tovrstno metodo je

značilna velika stopnja fleksibilnosti, zbrani podatki pa so zelo bogati, kar nam omogoča poglobljeno razumevanje preučevanega pojava (Bryman 2008, 438).

V obdobju od 15. februarja do 22. marca 2010, sem intervjujala dva člana Raeljanskega gibanja ter vodjo gibanja Mladena Kneza. Pri tem naj omenim, da sta člana želela ohraniti anonimnost, zato sta njuni imeni izmišljeni. Vsi respondenti so moškega spola, saj so večinoma vsi aktivni člani gibanja moški, s parimi izjemami nasprotnega spola, ki pa so bile zaradi določenih okoliščin nedosegljive. Vsi intervjuji so bili izvedeni osebno (*face-to-face*) na domu respondenta oz. v kavarni, trajali so približno eno uro do uro in pol ter bili snemani. Respondente sem sicer že poznala, saj sem se v začetku leta 2009 udeležila njihovega srečanja v Kopru, julija istega leta pa sem prisostvovala tudi enotedenskemu evropskemu raeljanskemu seminarju Akademija sreče, ki je potekal v Lendavi. Tako sem v analizo, ki sicer temelji na intervjujih, vpletla tudi izsledke, ki sem jih z opazovanjem zasledila na seminarju. Okvirna vprašanja, ki sem jih imela vnaprej pripravljena, so priložena v prilogi A. Kot je značilno za metodo polstrukturiranih intervjujev (Bryman 2008, 438-439), vprašanj nisem zastavljala po natančno določenem zaporedju, temveč sem se pri tem prilagajala posameznemu respondentu in poteku intervjuja. Pogovoru s posameznim respondentom sem se prilagajala tudi s postavljanjem podvprašanj, vnaprej pripravljena vprašanja pa so predstavljala le okvir za vodenje intervjuja, ki mi je kasneje omogočal analizo podatkov in primerjavo med respondenti.

Naj še omenim, da rezultatov raziskave zaradi majhnega in nereprezentativnega vzorca ni moč posploševati, vseeno pa nam dajejo podrobnejši vpogled v osebne karakteristike interevjuvancev, v njihovo dožemanje gibanja in percepcijo družbe.

4.2 ANALIZA

4.2.1 Splošne karakteristike respondentov

David je star 31 let, v gibanje je vstopil leta 2002. Po izobrazbi je magister kemije, zaposlen pa je na Inštitutu Jožefa Štefana. Pred vstopom v gibanje je bil ateist, vzgojen pa je bil v duhu spoznavanja in izobraževanja o različnih religijah. Njegova trenutna funkcija v gibanju je vodja struktur. Organizira srečanja članov, zadolžen je za stike z javnostjo, medijem predaja informacije o gibanju ter jim pomaga pri organizaciji intervjujev z Raelom oz. katerim drugim pomembnim članom, hkrati pa je tudi predsednik Raeljanskega društva.

Rok je star 27 let, pri vstopu v gibanje pa je bil 21. Trenutno je še študent elektrotehnike. Prav tako kot

David tudi on pred vstopom v Raeljansko gibanje ni bil pripadnik nobene verske tradicije. V gibanju je odgovoren za internet, predavanja in za učenja na kakšnih srečanjih.

Mladen je star 44 let, ob ustanovitvi gibanja je bil 28. Končano ima srednjo šolo, po izobrazbi pa je trgovski tehnik. Njegova primarna poslovna dejavnost je vodenje lastnega podjetja, ki se ukvarja s prodajo ležišč, hkrati pa se ukvarja tudi s turistično dejavnostjo v Strunjanu. Pred vstopom v gibanje je bil pripadnik rimokatoliške vere, bilo je tudi obdobje, ko je želel postati duhovnik, vendar ga ta vera nikoli ni popolnoma zadovoljevala.

Ti podatki so skladni z ugotovitvami Eileen Barker (1989), ki sem jih podrobneje predstavila v poglavju o značilnostih NRG, in sicer, da je za NRG na samem začetku značilna atipična zastopanost populacije. Člani so večinoma mlajši, nadpovprečno izobraženi pripadniki srednjega spola, gibanje pa je ponavadi ustanovljeno s strani ene osebe, ki je hkrati tudi vodja gibanja.

4.2.2 Srečanje z gibanjem

Rok je za gibanje izvedel preko medijev, ki so poročali o raeljanskem srečanju, ki je bilo organizirano v dvorani Union. Ker so ga že v srednji šoli zanimali vesolje, znanost in razlage o nastanku sveta, se je tudi sam udeležil srečanja. Presenetila ga je pozitivna atmosfera med ljudmi, njihovo pozitivno mišljenje in odprtost, kar je bil povod, da je naslednji dve leti raziskoval raeljanske tekste in tudi spise nekaterih religij oz. ljudstev, ki govorijo o nastanku sveta, ter se nato leta 2004 včlanil v gibanje.

David je za gibanje slišal eno leto pred svojim vstopom, ko mu je prijatelj prinesel raeljansko knjigo. Kot pravi sam, je v knjigi našel »veliko povezav, ki so se mi zdele smiselne predvsem zato, ker sem že sam, preden sem to sploh prebral, zelo podobno razmišljal... Glede filozofije samega življenja, glede filozofije odnosa ljudi do življenja in soljudi itd. Ko sem bral, nekaterih stvari sicer nisem razumel, ampak v globalu se mi je zdela zadeva zelo smiselna«. Gibanju se je najprej pridružil le kot simpatizer, sčasoma pa se je včlanil, ker »se mi je zdelo smiselno biti v krogu ljudi, ki podobno razmišljajo kot jaz«.

Kot sem omenila že v predstavitvi Raeljanskega gibanja v Sloveniji, se je Mladen z gibanjem srečal na poslovni poti v Italiji. Navdušili sta ga njihova teorija nastanka življenja, saj je že od nekdaj verjel, da je vesolje neskončno in da obstajajo bitja tudi na drugih planetih, ter filozofija samega življenja in medosebnih odnosov. Leto kasneje se je udeležil seminarja v Franciji, kjer se je tudi odločil razširiti

gibanje v Slovenijo.

Vsem trem respondentom je torej skupno, da so se že pred srečanjem z gibanjem zanimali za veselje ter iskali razlage o nastanku sveta. Vsi trije so, kot glavne faktorje, ki so jih pri gibanju pritegnili, omenjali odprtost in pozitivnost gibanja, filozofijo medosebnih odnosov, ki temelji na enakopravnosti in svobodi, nedogmatičnost in znanstveni vidik gibanja (geniokracija in uporaba genske tehnologije za izboljšanje kvalitete življenja).

Odzivi prijateljev, družine in okolice ob vstopu respondentov v gibanje so bili večinoma pozitivni, le pri Mladenu je bilo zaznati negativen odnos njegovega brata. Zanimiva je reakcija Davidovih staršev, ki so to odločitev sicer podprli, vendar pa so pred tem, kot pravi David, vprašali »...a jim boš moral dati vse svoje premoženje? Boste delali kakšne skupinske samomore?«. To nakazuje na stereotipne negativne predstave o NRG, ki pogosto prevladujejo v javnosti.

Tako David kot Rok sta omenila, da se gibanju nista pridružila zaradi potrebe po religijskosti, temveč zato, ker od gibanja dobita »zadovoljstvo, da sem del skupnosti, ki deluje v dobro človeštva. Podpiram stvari, ki jih dela gibanje, verovanje in vse, kar se uči na seminarjih...spoznal sem ljudi, ki so enako misleči, proti drogam, nasilju, alkoholu« (Rok). Davidu gibanje ponuja »vzvod, da lahko izrazim svoje mnenje v upanju na boljšo prihodnost v tem še vedno konzervativnem svetu«. Tudi Mladen kot pomemben faktor omenja druženje z enako mislečimi ljudmi. Poleg tega »ni nobenega presinga, vse je prepuščeno zavesti posameznika, ni vzbujanja občutkov krivde, kot imamo to pri ostalih religijah« (Mladen). Zanimivo je, da kljub temu, da se vsi respondenti strinjajo, da gibanje vsebuje določene religijske elemente (primer čutne meditacije), pa pravzaprav nobeden izmed njih gibanja ne dojema kot religijo, temveč kot način življenja oz. kot filozofijo. »Gibanje mi predstavlja zapolnitev vrzeli v vprašanju, ali je evolucionizem ali teizem. V kreacionizmu sem našel odgovor na svoje vprašanje. In tudi na vse, kar se dogaja, iščem odgovor tu. Torej mi gibanje predstavlja način življenja« (Mladen).

4.2.3 Vpliv gibanja na njihovo življenje

Nadalje me je zanimalo, ali se je respondentom z vstopom v gibanje življenje kaj spremenilo in kje je to najbolj razvidno. Vsi trije so mi odgovorili, da nekih velikih, drastičnih sprememb ni bilo. Rok tako pravi »...načeloma se moje življenje ni kaj dosti spremenilo. Še vedno počnem iste stvari, tudi navade so več al manj iste, delam tisto, kar mi paše. Drugače pa me je ful začela zanimati genetika, še dosti bolj znanost in različne discipline, dosti bolj se mi je razširil spekter zanimanja«. Tudi David je kot največjo spremembo navedel razširjanje obzorij, izpostavi pa tudi delavnice in seminarje, na katerih je spoznal veliko pozitivnih ljudi ter se naučil, kako biti še bolj pozitivno usmerjen v življenju. Prav tako tudi Mladen meni, da se mu je s tem, ko je v gibanju našel odgovore na svoja vprašanja in spoznal podobno misleče ljudi, življenje spremenilo na bolje. Izpostavi pa, da nekatere stvari, kot je npr. ljubosumje, zaradi katoliške vzgoje morda težje sprejme.

Vsem trem intervjuvancem je torej skupno, da svoje sedanje življenje koncipirajo kot boljše v primerjavi z življenjem pred vstopom v gibanje. Pri tem izpostavljajo predvsem razširjanje svojih socialnih mrež ter spremembe, ki so se zgodile na področju njihovega razmišljanja in dojemanja sveta okoli sebe.

4.2.4 Verovanja, vrednote in upoštevanje praks

V tem delu sem želela preveriti, v kolikšni meri respondenti dejansko upoštevajo verske prakse in zapovedi, ki so zapisane v knjigi Resnična podoba boga (za citate glej prilogo A). Najprej sem jih vprašala, kako pogosto meditirajo. Rok je odgovoril, da občasno, kadar čuti to potrebo. David meditira povprečno enkrat do dvakrat na teden, Mladen pa poskuša meditirati vsak trenutek. Meni namreč, da je »meditacija lahko vsak gib, vsako dejanje. Vse to namreč vpliva na to, kar si«. Tu je opazen razkorak med zapovedjo gibanja in njenim dejanskim izvajanjem, saj je v knjigi zapisano, da morajo člani najmanj enkrat na dan meditirati. So pa vsi trije pritrdili, da najmanj enkrat na dan preiščujejo o Elohimih. Naslednje vprašanje se je nanašalo na pogostost udeleževanja skupinske telepatske komunikacije, ki naj bi bila, glede na zapovedi v knjigi, organizirana enkrat tedensko. Tega v Sloveniji ni, saj naj bi bila organizacija tega izredno težko izvedljiva. Tako imajo organiziranih par srečanj na leto, ki ponavadi potekajo v prostorih gibanja v Kopru in se jih respondenti povečini skoraj vedno

udeležijo. Nihče izmed vprašanih ne kadi, pije oz. uživa nedovoljenih substanc, kar se sklada tudi s prakso, zapisano v knjigi.

Naslednji sklop vprašanj se je nanašal na finančni vidik. Gre za darovanje lastnega premoženja gibanju, ki sem ga sama dojela kot problematično, zato sem pri članih želela ugotoviti, kakšna je njihova koncepcija tega vidika. V Knjigi, ki govori resnico je namreč zapisano, da morajo člani gibanja najmanj enkrat na leto Vodji vseh Vodij darovati najmanj eno stotino svojega letnega zaslužka ter da svojim otrokom ne smejo zapustiti nikakršne dediščine z izjemo družinskega domovanja, kar pa ostane pa morajo darovati Vodji vseh Vodij (Rael 1998, 158-175).

Mladen v darovanju dela letnega zaslužka ne vidi ničesar problematičnega. Meni, da je darovanje zaželeno, saj »Rael celo leto potuje in od nečesa mora živeti«. Vendar tega nihče ne preverja in je le od posameznika odvisno, ali bo daroval ali ne. Sam na vprašanje, ali tudi sam daruje eno stotino letnega zaslužka, ni želel odgovoriti. Tudi glede posmrtnega darovanja premoženja nima pomislekov. Po njegovem mnenju je to zapoved potrebno interpretirati v okvirih geniokracije. Meni, da bi le na ta način lahko prišli do zaželenene družbene ureditve, ki po raeljanski teoriji obstaja na planetu Elohimov.

Rok gibanju daruje po svoji presoji in po svojih zmožnostih ter se ne ozira na to, kar piše v Knjigi, ki govori resnico. Meni, da so to le navodila, vendar pa je izključno stvar posameznika, ali se odloči darovati ali ne. Sam prvi dve leti ni daroval ničesar, sedaj pa daruje približno 100 evrov na leto. Glede posmrtnega darovanja premoženja sicer še ni veliko razmišljal, vendar »načeloma podpiram, da si otroci sami ustvarijo svoje premoženje«. Sam bi premoženje razdelil, nekaj bi ga daroval gibanju, nekaj pa v dobrodelne namene.

David na prvi citat odgovori, da je raeljanska knjiga amatersko prevedena in da v originalu, ki je napisan v francoščini, ne piše najmanj stotino, temveč največ stotino letnega zaslužka. Na tem mestu naj omenim, da sem kasneje sama preverila original in prišla do zaključka, da je slovenski prevod točen. Ne glede na to se David strinja, da je ta del knjige o darovanju sporen. Vendar po njegovih podatkih še nihče izmed raeljanov svojega premoženja ni zapustil Vodji vseh Vodij. Meni, da je to »stvar osebne odločitve, kar pa ne pomeni, da bo član kakorkoli sankcioniran, če se teh napotkov ne drži«.

Naslednje vprašanje sem zastavila le Davidu in Mladenu, saj sta oba poročena. V Knjigi je namreč

zapisano, da je poroko potrebno zavriniti. Mladen je bil poročen še preden se je srečal z gibanjem, medtem ko David v času intervjuja sicer še ni bil poročen, vendar je bil že sredi priprav na poroko. Mladen na to odgovarja: »Poročen sem bil že prej. Če bi spoznal religijo že prej, potem bi se najbrž odločil drugače. Ne Rael, ne gibanje ne pravita, da se je potrebno ločiti. Če si skupaj, ker se imaš rad, je vse v redu. Pomembno je, da greš narazen, če se v zvezi ne počutiš več dobro«.

David je nad tem citatom vidno presenečen in je mnenja, da je to, kar je zapisano v raeljanski knjigi, kontradiktorno, saj obstaja tudi raeljanska poroka. Spet poudarja, da so to le napotki, vse pa je odvisno od svobodne volje posameznika.

Zadnje vprašanje se je nanašalo na njihovo koncepcijo prihodnosti družbe. Mladen meni, da se Slovenija sicer pozitivno spreminja, vendar bi morala še veliko narediti na področju spoštovanja človekovih pravic in spoštovanja drugačnosti. »Če bi družba postala bolj odprta in bi njene vrednote temeljile na svobodi in enakopravnosti, bi s tem lahko rešili ogromno problemov. Ne bi bilo več nasilja, vojn, ljudje bi se med seboj spoštovali in imeli radi, ne glede na spol, raso, etnijo«. Posamezniku bi moralo biti omogočeno, da svobodno izbira med religijami in verovanji. Vsak ima lahko svojo religijo, dokler pri tem ne omejuje svobode drugega.

Prav tako kot Mladen, tudi David in Rok izpostavita, da bi ljudje morali živeti svobodno življenje, ki bi temeljilo na popolnem medosebnem spoštovanju, brez stereotipnega koncepiranja drugače mislečih. Rok pravi »...da bi bilo napredek v znanosti in tehnologiji potrebno usklajevati z ljudmi. Znanost in spiritualnost bi morali delovati v harmoniji«.

Lahko torej zaključim, da vsi respondenti prihodnost družbe vidijo v spremembi mišljenja in odnosa do soljudi. Zagovarjajo vrednote enakopravnosti, svobode in pravice do drugačnosti. Pri vprašanju o upoštevanju verskih praks sem prišla do zaključka, da jih respondenti ne dojemajo na dogmatični ravni in jih upoštevajo le v omejenem obsegu. To sem opazila tudi med ostalimi slovenskimi člani gibanja, ki sem jih opazovala na evropskem srečanju v Lendavi. Medtem ko so se nekateri udeleževali vseh predavanj, meditacij in delavnic, so ostali prisostvovali le nekaterim. Lahko bi torej rekli, da je opazen razkorak med verskimi zapovedmi in praksami ter njihovim dejanskim upoštevanjem in izvajanjem v realnem življenju članov gibanja.

5 SKLEP

Raeljansko gibanje je internacionalna ateistična religija, ki v svojih verovanjih povezuje sodobne duhovne trende in družbeno motivacijo k tehnološkemu napredku. Z vpeljavo znanstvene dimenzije v svojo doktrino je gibanje premostilo razkorak, ki je od nekdaj obstajal med religijo in znanostjo. Po eni strani ima gibanje kritičen pogled na trenutno družbo, politiko, moralo in okolje, po drugi strani pa ponujajo optimistično vizijo premostitve teh zagat. Napovedujejo popolno transformacijo družbe, ki naj bi bila rezultat napredne tehnologije in sprememb v posameznikovi zavesti. Verjamejo, da je namen tehnologije izboljšati življenje posameznika, vendar je vzporedno s tem nujno potrebna tudi sprememba družbenih vrednot. Sami menijo, da je življenje potrebno uživati, promovirajo srečo in optimizem ter zagovarjajo človekove pravice, svobodo in enakopravnost.

V svoji raziskavi, ki se osredotoča na Raeljansko gibanje v Sloveniji, sem želela ugotoviti, katere so karakteristike članov, trenutek njihovega srečanja z gibanjem, ali se jim je življenje pod vplivom gibanja kaj spremenilo in v kolikšni meri upoštevajo napotke in verske prakse. Prišla sem do zaključka, da je za gibanje značilna atipična zastopanost populacije, saj ga večinoma sestavljajo mlajši, nadpovprečno izobraženi moški. Pred srečanjem z gibanjem je bil Mladen pripadnik rimokatoliške vere, medtem ko sta bila ostala respondenta ateista. Vsi intervjuvanci so se že pred srečanjem z gibanjem zanimali za veselje in si postavljali vprašanja o nastanku sveta. Zato ni presenetljivo, da vsi trije navajajo, da jih je pri gibanju najbolj pritegnila njegova znanstvena dimenzija, ki po njihovem logično razlaga nastanek življenja na Zemlji, poleg tega pa tudi raeljanska filozofija medosebnih odnosov ter odprtost in nedogmatičnost gibanja. Ta ugotovitev se sklada tudi z ugotovitvijo Susan J. Palmer (2004: 140), ki meni, da je razlago za uspeh Raeljanskega gibanja potrebno iskati na eni strani v njihovi doktrini, ki izhaja iz tradicionalnih verskih spisov in jim z njihovo rekonstrukcijo pripisuje nov pomen, ter v njihovem promoviranju liberalnih vrednot modernega sveta na drugi strani.

Zanimivo je, da se nihče izmed respondentov gibanju ni pridružil zaradi potrebe po religioznosti, temveč zaradi drugih dejavnikov, kot so npr. njihova koncepcija sveta in družbe, druženje s podobno mislečimi ljudmi ipd. Pri tem je potrebno poudariti, da vsi trije gibanje dojemajo kot način življenja oz. filozofijo in ne toliko kot religijo. Saliba (2006) ugotavlja, da je za večino UFO religij značilno pomanjkanje spiritualnih in religijskih elementov ter poudarjanje posvetnih.

Ugotavljam, da se je, po besedah respondentov, vsem trem z vstopom v gibanje življenje spremenilo na bolje. Spremembe so se po njihovem zgodile predvsem na področju razširitve socialnih omrežij,

razširitve spektra zanimanja ter nasploh v bolj optimističnem pogledu na svet.

V okviru vprašanja o upoštevanju verskih praks, je zanimiva ugotovitev, da jih respondenti, še posebej Rok in David, ne dojemajo kot zapovedi, temveč bolj kot napotke za življenje, in jih upoštevajo le v omejenem obsegu. Po mojem mnenju je dokaj presenetljiva tudi ugotovitev, da oba člana določene zapovedi dojemata kot problematične (npr. zapovedi glede darovanja dela premoženja, glede dedovanja ipd.). Na drugi strani pa Mladen tega ne interpretira v dobesednem pomenu, temveč v okviru prihodnje družbene ureditve geniokracije, ki temelji na nelastništvu. Na tem mestu je torej opazen razkorak med zapovedmi, zapisanimi v Knjigi, njihovim razumevanjem s strani članov in z njihovim prakticiranjem v realnem življenju.

Na koncu naj še enkrat opozorim na pomanjkljivost moje raziskave, ki je zaradi nereprezentativnosti ne moremo posplošiti na celotno gibanje v Sloveniji. Kljub temu pa menim, da izvedena raziskava ponuja zanimive ugotovitve, ki se dotikajo samih članov v odnosu do gibanja. Kot implikacijo za nadaljnje študije bi predlagala bolj poglobljeno in reprezentativno raziskovanje gibanja, zanimivo pa bi bilo tudi vključiti Raeljansko gibanje iz druge države in izvesti medkulturno primerjavo.

6 LITERATURA

- Barker, Eileen. 1989. *New religious movements. A practical introduction*. London: Her Majesty's Stationery Office.
- --- 1999. New Religious Movements: Their incidence and significance. V *New Religious Movements: Challenge and response*, ur. Bryan Wilson in Jamie Cresswell, 15-31. London: Routledge.
- Bryman, Alan. 2008. *Social Research Methods*. New York: Oxford University Press.
- Črnič, Aleš. 2003. Odnos sodobnih družb do NRG. *Teorija in praksa* 40 (1): 117-135.
- Johnson, Benton. 1987. A sociologist of religion looks at the future of new religious movements. V *The future of new religious movements*, ur. David G. Bromley in Phillip E. Hammond, 251-260. Macon Georgia: Mercer University Press. Dostopno prek: <http://books.google.com/booksid=NHNx8UZJYC&printsec=frontcover&dq=the+future+of+new+religious+movements&lr=&hl=sl&cd=1#v=onepage&q&f=false> (5. april 2010).
- Melton, Gordon J. 2004. An Introduction to New Religions. V *The Oxford Handbook of New Religious Movements*, ur. James R. Lewis, 16-35. New York: Oxford University Press.
- Palmer, Susan J. 2004. *Aliens Adored: Rael's UFO Religion*. New Brunswick, NJ: Rutgers University Press. Dostopno prek: <http://www.questia.com/read/106480194> (5. april 2010).
- Pavlos, Andrew J. 1982. *The CULT Experience*. London: Greenwood Press. Dostopno prek: <http://www.questia.com/read/15098622?title=The%20Cult%20Experience> (25. april 2010).
- Rael. 1998. *Resnična Podoba Boga*. Koper: Raeljansko društvo Slovenije.
- *Raeljansko gibanje*. Dostopno prek: http://sl.rael.org/rael_content/index.php (12. marec 2009).
- *Raeljansko gibanje Slovenije*. Dostopno prek: <http://www.raeljani.info/index.html> (18. november 2009).
- Ragin, Charles C. 2007. *Družboslovno raziskovanje: Enotnost in raznolikost metode*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Richardson, James T. 2004. Legal Dimension of New Religions. V *The Oxford Handbook of New Religious Movements*, ur. James R. Lewis, 163-183. New York: Oxford University Press.
- Saliba, John A. 2006. The study of UFO religions. *Nova Religio* 10 (2): 103-123.
- Sentés, Bryan in Susan J. Palmer. 2000. Presumed Immanent: the Raélians, UFO Religions, and

the Postmodern Condition. *Nova Religio* 4 (1): 86-105. Dostopno prek: <http://www.michael sheiser.com/UFOReligions/UFO%20Religions%20and%20Postmodernism.pdf> (25. april 2010).

- Smrke, Marjan. 2000. *Svetovne religije*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Stark, Rodney in William Sims Bainbridge. 2007. *Teorija religije*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Wallis, Roy. 2004. Three Types of New Religious Movements. V *Cults in Context: Readings in the Study of New Religious Movements*, ur. Lorne L. Dawson, 39-71. New Brunswick, London: Transaction publishers.
- Zinnbauer Brian J., Kenneth I. Pargament, Brenda Cole, Mark S. Rye, Eric M. Butter, Timothy G. Belavich, Kathleen M. Hipp, Allie B. Scott in Jill L. Kadar. 1997. Religion and Spirituality: Unfuzzifying the Fuzzy. *Journal for the Scientific Study of Religion* 36 (4). Dostopno prek: <http://www.jstor.org/stable/info/1387689?seq=1> (20. januar 2010).

7 PRILOGE

PRILOGA A: Vprašanja za polstrukturirani intervju

1. Najprej me zanimajo vaše splošne karakteristike: Starost sedaj in ob vstopu v gibanje, izobrazba, poklic in prejšnja vera
2. Kdaj in kako ste se srečali z gibanjem? Kaj vas je pritegnilo in zakaj ste se odločili, da se mu pridružite?
3. Kakšen je bil odziv okolice ob vaši včlanitvi v gibanje (družine, prijateljev, znancev, ipd.)?
4. Kako bi vi opisali Raeljansko gibanje?
5. Ali gibanje dojemate kor religijo ali kot kaj drugega?
6. Kakšna je vaša funkcija v gibanju? Kaj naredite vi za gibanje?
7. Kaj vam gibanje ponuja?
8. Če primerjate svoje življenje pred vstopom in po vstopu v gibanje, ali se je kaj spremenilo? Na katerih področjih so spremembe najbolj opazne?
9. Kako pogosto meditirate?
10. Se vam zdi kakšna predpostavka ali zapoved problematična? Zakaj?
11. Kakšno je vaše mnenje o naslednjih citatih in v kolikšni meri jih upoštevate?
  - »Najmanj enkrat na leto boš daroval Vodji vseh Vodij najmanj stotino svojega letnega zaslužka in mu boš tako pomagal, da se bo lahko za ves svoj čas posvetil svojemu poslanstvu in potoval po vsem svetu, da bi razširjal sporočilo« (Rael 1998, 150).
  - »V skladu s tistim, kar je zapisano v Knjigi, ne boš svojim otrokom zapustil nobene dediščine, razen stanovanja ali družinskega domovanja. Kar pa bo ostalo, boš zapustil Vodji vseh Vodij, in če se bojiš, da bi tvoji nasledniki ne spoštovali tvojih poslednjih želja in bi se hoteli polastiti tvojih dobrin, boš daroval Vodji vseh Vodij že v času svojega življenja. Tako mu boš pomagal razširjati Sporočilo naših stvariteljev po vsej Zemlji« (Rael 1998, 166).

- »Nikdar se ne smeš opiti z alkoholnimi pijačami. Lahko spiješ malo vina pri obroku, kajti tudi vino je sad zemlje, nikdar pa se ne opijani...« (Rael 1998, 170).
- »Tudi kaditi ne smeš, kajti človekovo telo ni ustvarjeno, da bi požiralo dim...« (Rael 1998, 171).
- »Nikar ne uživaj mamil. Kajti razsvetljen um ne potrebuje ničesar takega, da bi se približal neskončnosti...« (Rael 1998, 171).
- »Najmanj enkrat na dan boš meditiral, to se pravi, da boš vzpostavil odnos z neskončnostjo, z Elohimi, z družbo pa tudi s samim seboj« (Rael 1998, 171).
- »Najmanj enkrat na dan boš intenzivno preišljeval o Elohimih, naših stvariteljih, poskušajoč komunicirati z njimi s pomočjo telepatije...« (Rael 1998, 172).
- »Najmanj enkrat na teden se boš udeležil poskusa telepatske komunikacije v skupini, torej skupaj z ljudmi iz tvoje regije, ki verujejo v naše stvaritelje, Elohime,...« (Rael 1998, 172).
- »Zavrnil boš torej poroko, ki ni nič drugega, kakor oglaševanje posesti nekega bitja. Kajti moški ali ženska ne sme biti posest kogarkoli...« (Rael 1998, 164).